

לזכר הטייס אברהם דן (דני) שטהל ז"ל שנפל בהתרסקות מטוס "מוסקיטו", ד' אייר תשט"ז, יום הזכרון לחללי צה"ל, 15.4.1956

אברהם שטהל נולד ב-3 באוקטובר 1933, בהולנד, למשפחת יהלומנים יהודית. בתקופת מלחמת העולם השנייה הופרד ממשפחתו והוסתר במחבוא על מנת להינצל מן הנאצים. משנסתיימה המלחמה התאחדה המשפחה מחדש ובשנת 1948, לאחר הקמת המדינה עלתה מטעמים ציוניים לארץ ישראל והתיישבה בנתניה. הנער אברהם שינה את שמו לדני. דני התחנך בקיבוץ משמר העמק כחלק מקבוצת נערים עולים.

באוקטובר 1950 התגייס דני לצה"ל, תחילה לשריון, אך בעקבות בקשותיו עבר לחיל האוויר ושירת כטייס. לאחר שזוהר מצה"ל פנה לשוב אל עסקי היהלומנים של המשפחה בבבלגיה, אולם לא מצא בהם סיפוק, געגועיו לחבריו בצבא ולארוץ התגברו, והוא שב לארץ והתגייס מחדש. חבריו מאותה התקופה מתארים אותו כאיש שמח, הגון, ישר ונעים סבר, כציוני אמיתי ואיש בלתי רגיל. הם מספרים שאהב לשמוע מוסיקה קלאסית וידע לשרוק יצירות רבות בעל פה.

הטייסת האחרונה בה שירת ותחת שירותה נפל היא טייסת 109 - טייסת העמק. הייתה זו טייסת של מטוסי מוסקיטו - מטוס קרב בריטי העשוי ברובו מעץ. המוסקיטו היה מטוס מצוין ורב-תכליתי להפליא. כך למשל, גרסת המפציץ שלו יכלה לשאת פצצות במשקל של עד 4000 ליברות, במהירות כזו שקשה היה לירות אותו, ואילו גרסת הקרב ניחנה בכושר תמרון שאפשר לה להילחם בקרבות אוויר. המטוס היה בשירות מבצעי בין השנים 1941 עד 1956; וחיל האוויר הישראלי עשה בו שימוש, משנת 1952 ועד שנת 1956. מטוס המוסקיטו השתתף במלחמת סיני ב-1956 ויצא משירות. ב-15 באפריל 1956 יצא סגן דני שטהל במטוס מוסקיטו מרמת דוד לטיסת אימונים בתקיפת מטרות קרקע וניווט בגובה נמוך. במהלך אחד התמרונים, באזור שבין מושב שפיר לקיבוץ עין-גור, הוא נכנס לפנייה חדה, ומטוסו נכנס לסחרור. הוא ניסה לייצב את המטוס והצליח לעשות זאת בגובה 400 רגל, אלא שאז נכנס המטוס לסחרור נוסף. המטוס התרסק, בנחל לכיש סמוך לבית הספר שפיר, והטייס אברהם דן (דני) שטהל נהרג.

למרות שבעת התרחשותה השאירה התרסקות המטוס רושם עז על תושבי הסביבה, עם חלוף השנים הלך הסיפור ונשכח. רק התעניינותו של ישראל זיסק ממשואות יצחק שצורף אליו את

יובל נבו מעין צורים, מושקו רום משפיר, ולבסוף גם את בן הדוד יוסי שטאל ממרכז שפירא חשפה מחדש את הסיפור שהיה בזיכרונותיהם של ותיקי האזור. זיסק ערך ראיונות וקרא ביומניהם של הותיקים ושם גילה מחדש את סיפור התרסקות מטוסו של דן שטהל. הצוות פנה בבקשה לחובבי היסטוריה שונים מן הסביבה שיסייעו לו בגילוי פרטים נוספים אודות הטייס ואודות האירוע. התחקיר חשף טפח אחר טפח את סיפור חייו ומותו של אברהם דן שטהל. הסתבר שהיו עדים רבים לנפילת המטוס ואנשים רבים נהרו אליו על מנת לסייע, אולם כולם הגיעו מאוחר מידי. כמו כן התברר שבן דודו של הטייס - יוסי שטאל - חי כיום במרכז שפירא ובנו אבידן קרוי על שמו (אברהם-דן).

מזיכרונות הותיקים: "מיד עם ההתרסקות יצאנו ילדי הכיתה (כיתה ב') יחד עם המורה המחנכת לחצר בית הספר, לראות את מקום האירוע" (משה בקלו מן הישוב שנעזב כרמון).

דני הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בעירו נתניה. בן 23 היה בנופלו.

הותיר אחריו אח והורים, ולא הספיק להקים משפחה משל עצמו.

מועצה אזורית שפיר בשיתוף עם צה"ל משרד הבטחון, משפחתו וידידיו החליטו להנציח את זכרו של אברהם דן שטהל ואת זכר האירוע באנדרטה שתוקם במקום זה, על פי תכנון של הפסל גרשון היימן.

